

Een ransuil

met een vreemde spijskaart

'Er vliegt', zei m'n achterbuurman, 'haast elke avond een uil langs mijn huis. Hij koerst onder de hoogspanningsleiding door, die hij wel lijkt te volgen. Wat zou hij daar zoeken?' Ik antwoordde buurman dat het vermoedelijk een Ransuil zou zijn op zoek naar vogels, die misschien zijn prooi zocht onder de laat-naar-bed-gaanders onder de vogels, een Roodborst wellicht of één der Merels die zo dikwijls laat nog ruziën om een betwiste slaaptak. Of - en meermalen hadden we deze zelf gevonden - slachtoffers van de door de lucht gespannen obstakels, die vleugellam of nog erger een gemakkelijke prooi konden vormen.

Toevalligerwijs zou ik enkele dagen daarna te weten komen, wie de uil was die daar rondvloog en waar deze thuishoorde. Om dit verhaal compleet te maken, moet ik wat verder in onze privé-belevenissen duiken. In de winter 1971/72 plachten we geregeld met de kinderen een ommetje te maken. Een traject vol heuvels en slingerdeslangerpaadjes waarop bij elke wandeling wel wat nieuws te ontdekken viel, zowel voor de junioren als voor de senioren. Steevast werden de ransuilen in de route opgenomen. Ze zaten ergens hoog in een Grove den, hun plaats beganegronds al verradend door de witte kalkstrepen (de resten van hun spijsvertering) en de uileballen, de onverteerbare delen van hun prooidieren die ze hadden uitgespuwd.

De oudste junior kende geen groter genoegen dan de harige ballen te vergaren en ze liefst ter plaatse uit elkaar te peuteren. 'Muizekoppen', zei hij daarbij en die spraken dan ook het meest tot zijn verbeelding. Inderdaad bevatten de proppen dan ook het meest de botjes en haren van veldmuizen die zó waren samengeperst dat ze als vaste viltballen aanvoelden. Eén keer vonden we er wat holle pijpjes in - vogelbotjes - en een kopskeletje die in leven hadden toebehoord aan een huismus, ringmus of vink. De zomer daarop waren we de ransuilen kwijt. Was het een echtpaar dat ergens in de buurt een broedsel grootbracht? Het duurde tot november 1972 dat we weer de vertrouwde kop van een

ransuil - 'een poesje!' riep de jongste - op ons zagen neerblikken vanuit diezelfde boom. Eronder lagen nog maar een paar uileproppen zodat de 'spuwer' daar nog maar enkele dagen kon gezeten hebben. Sommige uileproppen waren weer als vanouds gevuld met vilt en muizeschedeltjes, maar er was er één bij waaruit een opgevouwen lijsterpoot stak.

We bleven de boom in de gaten houden. Een week later, op 8 december, vonden we weer een lijsterpoot en bovendien een vogelring. Deze bleek afkomstig te zijn van een merelmanneling dat ik op 3 december daarvóór zelf had geringd op nauwelijks 500 meter afstand van de roestboom. De plaats lag ongeveer halverwege tussen roestboom en des achterbuurmans woning. De merel was gezien de kleur van zijn verenpak en de geheel zwarte snavel nog in zijn eerste levensjaar en had het dus niet ver gebracht in zijn leven. De weken daarop leverden ons alleen viltproppen en muizekaakjes. Op 27 januari vonden we wéér holle vogelbeenderen maar geen kop en poten zodat we in het ongewisse bleven aangaande de identiteit van het slachtoffer. We zorgden er wel steeds voor, de tot dan geproduceerde proppen weg te halen om herhalingen in de vondsten te voorkomen.

Alhoewel we vermoedelijk wel 's buurmans uil hadden achterhaald, moesten we raden naar de beweegredenen van zijn voorkeur voor prooi. In het algemeen houden Ransuilen zich wel aan hun muizendieet. Het kan echter gebeuren dat deze prooidieren schaars zijn zodat op een ander menu moet worden overgeschakeld. Ook bestaat de mogelijkheid dat het gedrag bepaald wordt door de ervaring. Op de plaats waar ik de merel had geringd, kruiste de hoogspanningsleiding de spoorbaan en daar was een braakliggend terreintje vol met onkruid. Het wemelde daar van zaadetende vogels zoals ringmussen, groenlingen en vinken. Ook vlogen daar verschillende merels rond, enkele heggemussen en hier en daar een roodborst. Als overwegend schemerings- en nachtdier zal een ransuil daar weinig vinden. Merels zijn net als roodborsten echter nog laat op en zo'n late gast kan dan gemakkelijk als prooi worden gepakt. Dat verklaart ook de geplukte merels en roodborsten die we hier en daar nog wel eens op onze wandeling in een dennebos tegenkomen. Als 'opruimer' van tegen de hoogspanningsleiding gevlogen en dus gewonde vogels kunnen ransuilen nuttig werk verrichten.

Het zou me wat waard zijn, het broedterritorium van onze Ransuil-met-de-merels-op-zijn-spijskaart vast te stellen. We zullen onze wandelingen tot tegen het voorjaar moeten uitbreiden en verleggen naar de avondlijke uren. Misschien dat we hem dan bij zijn balts kunnen betrappen!

Adres van de schrijver:

Foto van de auteur

Brochure 'Wees wijs met de Waddenzee'

De Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee zond ons de (gewijzigde) herdruk van bovengenoemde brochure. In aantrekkelijke uitvoering geeft deze een uitstekend beeld van het leven in het Waddengebied en de bedreigingen daarvan. Achterin biedt een kaart een goed overzicht van de ligging der bedreigde gebieden. En deze kaart doet ons wel de schrik om het hart slaan! Voor ieder die de Waddenzee een warm hart toedraagt, is dit beslist aanbevolen literatuur.

Te bestellen door overmaking van f 1,75 op postgirorekening 17.26.195 t.n.v. Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Waddenhuis, Harlingen.

Redactie